

Spolufinancováno
Evropskou unií

Dětské centrum v Vysokém Mýtě

Závěrečná evaluační zpráva

Zpracovala:

Mgr. Blanka Kissová, Ph.D.

NÁZEV PROJEKTU: DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ
REG. Č. PROJEKTU: CZ.03.02.02/00/22_017/0000917
PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN Z EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU
PROSTŘEDNICTVÍM OPERAČNÍHO PROGRAMU ZAMĚSTNANOST PLUS

leden 2026

Obsah

Popis projektu	3
Evaluace klíčových aktivit	6
Manažerské shrnutí	11
Lessons learned z realizace projektu	13
Doporučení pro další rozvoj Dětského centra ve Vysokém Mýtě	15
Popis průběhu projektu	18
Evaluační zjištění	19
Multipřípadová studie	41
Osnovy rozhovorů	46

Popis projektu

Projekt se zaměřuje na rozvoj kvality služeb při azylovém domě, a to především prostřednictvím rozvoje rodičovských kompetencí, posilování a rozvíjení osobnosti matky i dítěte. Evaluace se bude zaměřovat na jednu aktivitu projektu, konkrétně klíčovou aktivitu 3 (KA3) - Dětské centrum ve Vysokém Mýtě. Dětské centrum při azylovém domě již funguje, díky projektu bude možné jej dále zkvalitňovat a rozšířit pracovní tým. Cílovou skupinou projektu jsou klientky azylového domu a jejich dítě/děti.

Díky aktivitám Dětská centra nezůstává dítě stranou zájmu, pracovníce dětského centra mu poskytují podporu v obtížné životní situaci spojené s (častým) stěhováním, nejistotou, zvládáním školy a zapojením se do vrstevnické skupiny. Pro děti se zkušeností se životem v azylovém domě je často obtížné zažívat úspěch ve škole a najít si své místo v kolektivu. Jsou vystaveny dlouhodobé nejistotě a stresu, který na ně dopadá i prostřednictvím matek řešících složitou životní situaci. Ve školním prostředí se navíc často potýkají s proměnlivým kolektivem a mohou z něj vyčnívat z důvodu materiálního nedostatku, omezených kompetencí či dalších znevýhodnění.

Toto dílo „Dětské centrum ve Vysokém Mýtě – závěrečná evaluační zpráva“ je zpřístupněno pod licencí Creative Commons Uveďte původ 4.0 Mezinárodní (CC BY 4.0). Podrobné licenční podmínky jsou k dispozici na adrese: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

Pracovnice/pracovníci Dětského centra pomáhají dětem připravit se na vstup do základní či mateřské školy. Kapacita mateřských škol ve městě a blízkém okolí je omezena a klientky do azylového domu přicházejí v průběhu celého kalendářního roku. Přičemž umístění dítěte do MŠ v průběhu roku je velmi obtížné.

Kromě doučování a přípravy do školy pomáhají pracovnice/pracovníci DC matkám-klientkám zvládnout také výchovu jejich dětí. Klientky nezřídka nemají dostatečné výchovné kompetence, neví si s dětmi rady, neví, jak vhodně usměrnit jejich chování, jež je navíc poznamenáno nelehkou životní situací či traumatizujícími zkušenostmi. Pokud to kapacity klientek umožňují, je vhodné, aby se doučování také účastnily.

Základní shrnutí činností DC Vysoké Mýto:

- dopolední skupinové činnosti/aktivity pro děti předškolního věku (a jejich matky) od 3 let – pro děti, které nemají zajištěnu docházku v mateřské škole, aktivity jsou zaměřeny na podporu nástupu do MŠ a rozvoj jazykových, sociálních a komunikačních dovedností, podporu samostatnosti a zvládnutí zapojení do kolektivu;
- odpolední skupinové činnosti/aktivity pro děti školního věku (a jejich matky) - náplní skupin je především doučování a příprava do školy, pravidelně se však s dětmi probírají také důležitá témata jako je šikana, užívání drog, zdravé vztahy s vrstevníky apod.;
- individuální činnost s matkou a dítětem – činnost zaměřená především na posilování kompetencí matky, tak aby podporu dítěte úspěšně zvládala také po odchodu z azylového domu, zvládala také po odchodu z azylového domu, kdy již nebude možné využívat podporu DC. Konzultace se zaměřují především na podporu matky – klientky v následujících oblastech: výchova dětí, vzdělávání dětí, trávení volného času s dítětem, osobní rozvoj matky.

Díky projektu budou aktivity rozšířeny také o skupinové výlety matek s dětmi za podpory pedagoga/pedagožky volného času. Kromě zpestření je cílem prohloubení vztahů mezi matkou a dítětem prostřednictvím společně stráveného volného času.

Bude rovněž rozšířen tým Dětského centra. Výše úvazku pedagoga/pedagožky volného času se z polovičního navýší na celý úvazek, přičemž tým se rozšíří ještě o jednoho pedagoga/pedagožku volného času a o psychologa/psycholožku (0,25 úvazku). Druhý pedagog/pedagožka volného času bude moci v DC pracovat o víkendech a mít na starosti výlety a volnočasové aktivity s cílovou skupinou. Dětský

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

psycholog/psycholožka a psycholog/psycholožka pro dospělé budou s dětmi a matkami individuálně pracovat na jejich individuální zakázce.

Za účelem zkvalitnění služeb dojde také k pořízení dalšího vybavení DC, konkrétně bude zakoupen dataprojektor (pro promítání vzdělávacích i zábavných pořadů pro matky i děti), pohovka z odolného či voděodolného materiálu, kancelářská skříň a další vybavení jako je dětský koberec, balanční desky, houpací balanční prkno, activity board, didaktické a školní pomůcky, elektronické knihy s tužkou Albi, emoční a rozvojové karty, skládačky, pomůcky pro venkovní aktivity a další. Pro DC je také důležitá spolupráce s dalšími aktéry, která bude v průběhu projektu prohlubována. Jedná se především o OSPOD, místní MŠ a ZŠ, pedagogicko-psychologickou poradnu, Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Vysoké Mýto (včetně terénních programů), SAS Oblastní charity Nové Hradky a další v průběhu projektu identifikované služby a instituce. Zástupci vybraných organizací budou také zahrnuti do sběru dat probíhajícího v rámci evaluace.

Cílovou skupinou projektu jsou klientky azylového domu a jejich dítě/děti. Těm se dostane podpora prostřednictvím Dětského centra, jehož aktivity se zaměřují především na rozvoj kompetencí k učení a rozvoj osobnosti obecně. Během realizace projektu by mělo službu využít 15–20 dětí za rok (což neodpovídá počtu klientek, jelikož ty mohou mít více dětí). V průběhu projektu bude podpora poskytnuta alespoň 50 dětem (alespoň u třiceti dojde k překročení bagatelní podpory) a 30 klientkám – matkám (alespoň 20 z nich dosáhne vyšší než bagatelní podpory).

Evaluace klíčových aktivit

Design evaluace

Evaluace projektu byla koncipována jako formativní a procesně orientovaná, s cílem průběžně reflektovat fungování Dětského centra, identifikovat silné stránky i rizika realizace a přispět k optimalizaci poskytovaných služeb. Design evaluace vycházel z kombinace kvalitativních metod a sekundární analýzy dat, přičemž důraz byl kladen na zachycení změn v životní situaci klientek a jejich dětí, fungování multidisciplinární spolupráce a kvalitu poskytované podpory.

Evaluační design byl strukturován na třech analytických úrovních – mikro, mezo a makro – což umožnilo komplexní pohled na dopady projektu jak na úrovni jednotlivců, tak organizace a širšího systému spolupráce. Design evaluace reflektoval specifika cílové skupiny a provozu služby, včetně nutnosti flexibilního sběru dat a etických aspektů práce s ohroženými rodinami.

Evaluace není zaměřena primárně na měření dlouhodobých dopadů (impact evaluation), ale na:

- kvalitu nastavení služby,
- adekvátnost poskytované podpory,
- funkčnost procesů,
- spolupráci aktérů,
- vnitřní logiku intervence,
- přímé a krátkodobé přínosy pro cílovou skupinu.

Design evaluace je založen na principech:

- triangulace zdrojů dat,
- cyklického vyhodnocování,
- průběžné zpětné vazby pro řízení služby.

Metodologie

Evaluační proces je založen na kvalitativním, interpretačním přístupu kombinovaném s prvky procesní a realistické evaluace. Metodologický rámec vychází z předpokladu, že změna u cílové skupiny vzniká v komplexním sociálním prostředí a je výsledkem interakce mezi: individuálními charakteristikami klientek a dětí, strukturou služby, kvalitou vztahů, institucionálním kontextem, sítí spolupracujících aktérů.

Hlavní metodologické pilíře:

- formativní evaluace – průběžné učení se ze zjištění,
- procesní evaluace – analýza fungování služby,
- systémový přístup – vnímání služby jako součásti širší sociální sítě.

Zdroje dat

Zdroje dat zahrnovaly:

- klientky azylového domu a jejich děti (zprostředkovaně),
- pracovníky a pracovnice Dětského centra, realizační tým projektu,
- zástupce spolupracujících institucí (např. školy, OSPOD, navazující služby),
- projektovou dokumentaci a další výstupy projektu.

Použité metody sběru dat

Individuální polostrukturované rozhovory: Slouží jako hlavní metoda sběru dat.

Umožňují hluboké porozumění zkušenostem, potřebám, očekáváním a hodnocení služby z perspektivy různých aktérů. Rozhovory jsou vedeny flexibilně, s důrazem na srozumitelnost, etiku a bezpečné prostředí. Rozhovory s pracovníci centra byly realizovány v půlročních intervalech, vždy před zpracováním průběžné evaluační zprávy. Rozhovory s klientkami probíhaly průběžně v rámci celého projektu, a to před tím, než ukončovaly využívání DC (celkem 9 rozhovorů). V rámci realizace evaluace proběhlo také 9 rozhovorů se zástupci / zástupkyněmi relevantních institucí.

Fokusní skupiny: Slouží k zachycení kolektivní perspektivy, sdílených zkušeností a dynamiky týmu. Podporují reflexi, společné pojmenování problémů i silných stránek služby. Proběhly dvě fokusní skupiny.

Sekundární analýza dat: Doplnuje primární sběr dat a umožňuje kontextualizaci zjištění, triangulaci dat, sledování vývoje služby v čase, propojení empirických výstupů s dokumentací projektu.

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

Multipřípadová studie: Slouží k ilustraci fungování služby na konkrétních anonymizovaných případech. Umožňuje propojit individuální příběhy se systémovým nastavením služby.

Analýza dat

Analýza dat probíhá na třech vzájemně propojených úrovních:

Mikroúroveň (individuální úroveň).

Zaměřena na:

- změny v životní situaci klientek a dětí,
- rozvoj rodičovských kompetencí,
- vzdělávací kompetence dětí,
- vztah matka–dítě,
- subjektivně vnímané přínosy služby,
- individuální trajektorie změny.

Mezouroveň (úroveň služby a organizace).

Zaměřena na:

- kvalitu poskytovaných služeb,
- nastavení procesů,
- fungování týmu,
- multidisciplinární spolupráci,
- koordinaci podpory,
- adaptabilitu služby,
- institucionální učení.

Makroúroveň (systémová a síťová).

Zaměřena na:

- spolupráci institucí,
- propojení služeb,
- lokální síť podpory,
- systémové bariéry,
- strukturální podmínky práce s cílovou skupinou,
- udržitelnost modelu podpory.

Analýza probíhá pomocí tematického kódování, kategorizace, komparace datových zdrojů a triangulace perspektiv jednotlivých aktérů.

Logický model projektu

Vstupy (inputs).

- personální kapacity,
- materiální vybavení Dětského centra,
- finanční prostředky projektu,
- spolupráce s institucemi (školy, OSPOD, navazující služby),
- metodické a organizační zázemí realizátora.

Aktivity

- skupinové aktivity pro děti předškolního a školního věku,
- individuální práce s matkami a dětmi,
- doučování a příprava do školy,
- psychologická podpora,
- volnočasové a komunitní aktivity,
- multidisciplinární spolupráce a síťování služeb.

Výstupy (outputs).

- realizované aktivity,
- počet zapojených dětí a matek,
- individuální plány podpory,
- realizované konzultace,
- spolupráce institucí,
- vytvořené metodiky,
- posílený tým DC.

Krátkodobé výsledky (Short-term outcomes).

- zvýšení rodičovských kompetencí,
- zlepšení školní připravenosti dětí,
- posílení vztahu matka–dítě,
- zvýšení sociálních dovedností dětí,
- stabilizace rodinné situace,
- posílení důvěry v instituce.

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

Střednědobé výsledky (Mid-term outcomes).

- lepší vzdělávací trajektorie dětí,
- zvýšení autonomie matek,
- posílení sociální integrace,
- funkční síť podpory,
- stabilnější rodinné prostředí.

Dlouhodobé dopady (Impacts – konceptuální úroveň).

- přerušeno přenosu sociálního znevýhodnění,
- posílení sociální soudržnosti,
- zvýšení životních šancí dětí,
- udržitelný model podpory rodin v krizi.

Manažerské shrnutí

Projekt Dětského centra ve Vysokém Mýtě, realizovaný při azylovém domě, byl v průběhu tří let postupně rozvíjen a stabilizován s cílem zvýšit kvalitu podpory dětí a jejich matek v náročné životní situaci. Prostřednictvím rozšíření personálních kapacit, nabídky aktivit i spolupráce s dalšími institucemi se podařilo vytvořit funkční a respektované zázemí pro cílovou skupinu. Závěrečná evaluace byla koncipována jako formativní a procesně orientovaná, se zaměřením na kvalitu nastavení služby, funkčnost procesů, krátkodobé a střednědobé přínosy pro děti a jejich matky a na spolupráci v rámci lokální sítě podpory.

Dětské centrum se v průběhu realizace projektu etablovalo jako bezpečný, stabilní a podnětný prostor pro děti, které vyrůstají v prostředí charakterizovaném nejistotou, častými změnami a zvýšenou mírou stresu. Evaluace jednoznačně potvrzuje, že práce s dětmi představuje nejsilnější a nejstabilnější složku projektu. U dětí docházelo k viditelnému zlepšení v oblasti sociálních, komunikačních a personálních kompetencí, ke zklidnění chování, lepšímu zvládnutí emocí a ke zlepšení vztahu ke škole. Významným přínosem byla systematická příprava dětí na vstup do mateřské a základní školy, která přispěla ke snížení rizika školní neúspěšnosti a k lepší integraci dětí do běžného vzdělávacího systému. Děti, které službu využívaly dlouhodobě, vykazovaly vyšší míru stability, sebedůvěry a schopnosti přenášet osvojené vzorce chování i na nově příchozí děti.

Podpora matek a rozvoj rodičovských kompetencí byly naplňovány nerovnoměrně a s výraznými individuálními rozdíly. Evaluace ukazuje, že účinnost této složky projektu je výrazně ovlivněna délkou pobytu klientek v azylovém domě, jejich aktuální životní situací, mírou vnitřní motivace ke změně a kumulací sociálních a ekonomických zátěží. U motivovaných a dlouhodobě zapojených matek docházelo k postupnému posilování rodičovských a komunikačních kompetencí, ke zlepšení vztahu s dětmi a k větší schopnosti zvládat výchovné a školní obtíže. U části klientek však zůstával dopad omezený a podpora se soustředila především na řešení akutních problémů dětí, bez hlubší a udržitelné změny rodičovských postojů.

Cíl posílení rodičovských kompetencí byl tedy naplněn částečně, přičemž projekt vytvořil důležitý podpůrný rámec, nikoli však podmínky pro plošný a rychlý dopad u celé cílové skupiny.

Rozšíření aktivit Dětského centra, zejména o víkendové programy, výlety a volnočasové aktivity, bylo hodnoceno velmi pozitivně především ze strany dětí. Tyto aktivity přispěly k rozvoji sociálních dovedností, posílení vztahů a zvýšení motivace ke spolupráci. Zapojení matek do rozšířených aktivit zůstávalo omezené, avšak evaluace ukazuje, že právě děti fungovaly jako významný motivační faktor pro jejich účast. Pozitivní zkušenost ze společných aktivit často vedla ke změně postoje matek a k postupnému odbourávání bariér spojených s obavami ze selhání, hodnocení či stigmatizace.

Významným kvalitativním posunem projektu bylo vytvoření stabilního a funkčního multidisciplinárního týmu. Pracovnice Dětského centra jsou klientkami i dalšími aktéry hodnoceny jako empatické, profesionální a respektující, přičemž jejich přístup má výrazný modelový efekt na chování matek vůči dětem.

Zapojení psycholožky posílilo odbornou kapacitu týmu, zejména v práci s dětmi se specifickými potřebami a v emočně náročných situacích. Využívání individuální psychologické podpory ze strany matek zůstávalo omezené, především z důvodu nejasné představy o roli psychologa a obav ze stigmatizace. Naopak pozitivně byly hodnoceny neformální a relaxační aktivity vedené psychologem. Projekt se také opíral o funkční spolupráci s klíčovými institucemi. Tato spolupráce umožňovala koordinovanou podporu dětí, zejména v oblasti vzdělávání.

Evaluace zároveň identifikovala strukturální limity projektu, mezi něž patří vysoká fluktuace klientek, přerušování podpory při odchodu z azylového domu a riziko oslabení dosažených změn bez návazných služeb. Projekt prokázal vysokou relevanci, kvalitu a přínos zejména v oblasti podpory dětí. V oblasti práce s matkami dosáhl dílčích, avšak významných posunů u motivované části cílové skupiny. Projekt představuje funkční a udržitelný model podpory ohrožených dětí v kontextu azylového bydlení a vytváří pevný základ pro další rozvoj služby, zejména v oblasti návaznosti podpory po odchodu rodin z azylového domu a posilování preventivních složek práce s rodiči.

Lessons learned z realizace projektu

1. Děti jako stabilizační jádro intervence

Lesson learned:

V prostředí vysoké nestability se největší a nejrychleji uchopitelný efekt intervence projevuje u dětí. Systematická, předvídatelná a vztahově bezpečná práce s dítětem má vyšší míru účinnosti než snaha o plošnou a rychlou změnu rodičovských kompetencí.

Evaluace ukazuje, že investice do stabilního prostoru, individuální podpory a pravidelnosti aktivit přináší viditelné změny v chování, v emoční regulaci, ve vztahu ke škole i v oblastech sociálních dovedností. Děti navíc přirozeně přenášejí osvojené vzorce do kolektivu a částečně i do rodinného prostředí.

Impuls pro praxi: V kontextu azylového bydlení je vhodné chápat práci s dětmi jako primární stabilizační osu služby.

2. Motivace rodičů je proces, nikoli vstupní podmínka

Lesson learned:

Očekávání vysoké míry aktivního zapojení matek se ukázalo jako nereálné.

Motivace ke změně nevzniká automaticky přijetím služby – rozvíjí se postupně, na základě vztahu důvěry, pozitivní zkušenosti a pocitu bezpečí.

U části klientek dochází k posunu až poté, co samy zažijí pozitivní změnu u dítěte nebo získají zkušenost s nehodnotícím přístupem pracovníků. Tam, kde přetrvává vysoká míra stresu, bytové nejistoty a kumulace problémů, je kapacita pro hlubší rodičovskou reflexi výrazně omezená.

Impuls pro praxi: Cíle v oblasti rodičovských kompetencí je vhodné diferencovat podle délky pobytu a míry stabilizace klientky.

3. Neformálnost jako klíč k zapojení

Lesson learned:

Formálně označené poradenské či psychologické služby jsou u části cílové skupiny zatíženy stigmatem. Naopak neformální, zážitkové a prakticky orientované aktivity (výlety, společné činnosti, sdílení) vytvářejí bezpečný vstupní prostor pro budování důvěry a následnou hlubší práci. Evaluace ukazuje, že právě skrze „obyčejné“ společné aktivity se otevírá prostor pro modelování rodičovského chování, reflexi a postupnou změnu postojů.

Impuls pro praxi: Psychologická a podpůrná složka služby by měla být více integrována do běžného provozu a méně oddělována formální hranicí „odborné intervence“.

4. Délka a kontinuita podpory zásadně ovlivňují dopad

Lesson learned:

Délka pobytu v azylovém domě se ukázala jako jeden z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících účinnost intervence. U dlouhodobě zapojených klientek je patrný systematictější posun, zatímco krátkodobé zapojení umožňuje spíše stabilizaci než hlubší změnu. Přerušování podpory při odchodu z azylového domu představuje významné riziko oslabení dosažených změn. Dopad intervence je proto podmíněn nejen kvalitou práce centra, ale i návazností služeb v širším systému.

Impuls pro praxi: Projektové plánování by mělo počítat s přechodovou fází podpory a systematickým předáváním rodiny do navazujících služeb.

5. Kvalita vztahu jako hlavní nositel změny

Lesson learned:

Nejdůležitějším faktorem změny není samotná struktura aktivit, ale kvalita vztahového rámce, který pracovníci vytvářejí. Empatický, klidný a konzistentní přístup má modelový efekt na rodiče i děti a funguje jako korektivní zkušenost v prostředí, kde děti často zažívají chaos, nejistotu nebo zvýšené napětí.

Profesionalita spojená s jasnými hranicemi a současně respektujícím přístupem se ukazuje jako klíčový mechanismus intervence.

Impuls pro praxi: Stabilita týmu, prevence přetížení a pravidelná reflexe jsou podmínkou dlouhodobé kvality služby.

Doporučení pro další rozvoj Dětského centra ve Vysokém Mýtě

1. Upevnit a dále rozvíjet silnou stránku projektu – práci s dětmi

Evaluace jednoznačně potvrzuje, že práce s dětmi představuje nejefektivnější a nejstabilnější složku projektu. Doporučuje se tuto oblast i nadále považovat za klíčový pilíř služby a zachovat její rozsah i kvalitu.

Konkrétní doporučení:

- zachovat kombinaci skupinové a individuální práce s dětmi, s důrazem na individuální podporu u dětí se specifickými potřebami,
- dále systematicky podporovat školní přípravu, doučování a rozvoj pracovních návyků,
- pokračovat v přípravě dětí na vstup do MŠ a ZŠ coby jedné z klíčových preventivních intervencí,
- udržet rozšířenou provozní dobu (odpoledne, víkendy), která se ukázala jako funkční a potřebná.

2. Realisticky redefinovat cíle v oblasti podpory matek

Evaluace ukazuje, že plošné a rychlé posilování rodičovských kompetencí u celé cílové skupiny není v podmínkách azylového bydlení reálné. Doporučuje se proto cíle v této oblasti více diferencovat a přizpůsobit realitě cílové skupiny.

Konkrétní doporučení:

- rozlišovat mezi minimální, střední a intenzivní mírou zapojení matek a tomu přizpůsobit očekávané výstupy,
- u krátkodobě pobývajících klientek se zaměřit spíše na stabilizaci, základní orientaci a podporu dítěte,

- u dlouhodobě pobývajících a motivovaných matek nabízet systematictější a cílenější práci s rodičovskými kompetencemi,
- více pracovat s malými, dílčími cíli namísto ambiciózních změn výchovných postojů.

3. Posílit nepřímé a neformální formy práce s matkami

Zapojení matek se ukazuje jako nejefektivnější v situacích, kdy není podpora vnímána jako „poradenská“ či „terapeutická“. Doporučuje se tuto zkušenost dále rozvíjet.

Konkrétní doporučení:

- rozšiřovat neformální aktivity (společné vaření, výlety, praktické dílny),
- využívat děti jako přirozený motivační prvek pro zapojení matek,
- posilovat aktivity zaměřené na společné trávení času matka–dítě,
- snižovat tlak na výkon a „správnost“ rodičovského chování, pracovat více se zážitkem a modelováním.

4. Upravit způsob prezentace a využívání psychologické podpory

Psychologická složka je z odborného hlediska klíčová, avšak její potenciál není plně využit, zejména u matek. Doporučuje se změnit způsob její integrace do služby.

Konkrétní doporučení:

- více zapojovat psycholožku do běžných aktivit centra a skupinové práce,
- prezentovat psychologickou podporu méně formálně (např. jako konzultace, sdílení, relaxační aktivity),
- posilovat nepřímé konzultace (pracovník – psycholog – dítě / rodina),
- u dětí zachovat a dále rozvíjet individuální spolupráci s psychologem, kde se prokazatelně osvědčila.

5. Zajistit větší kontinuitu podpory po odchodu z azylového domu

Jedním z hlavních rizik projektu je přerušení podpory v okamžiku, kdy rodina opouští azylový dům. Doporučuje se posílit návaznost služeb.

Konkrétní doporučení:

- systematicky propojovat Dětské centrum s navazujícími službami (SAS, OSPOD, školy),
- u rodin s vyšším rizikem plánovat přechod podpory již před odchodem z azylového domu,

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

- zvážit možnost krátkodobé návazné podpory dětí i po odchodu rodiny (pokud to systém umožní),
- posilovat informovanost matek o dostupných službách v místě nového bydliště.

6. Podpořit personální flexibilitu a prevenci přetížení týmu

Tým Dětského centra je stabilní a funkční, avšak evaluace upozorňuje na riziko přetížení v obdobích zvýšeného počtu dětí.

Konkrétní doporučení:

- zvážit možnost flexibilní personální výpomoci (např. asistent, externista),
- zachovat pravidelnou týmovou reflexi a sdílení zátěže,
- podporovat další vzdělávání týmu v oblasti práce s traumatem, chováním dětí a hranicemi,
- dlouhodobě plánovat personální kapacity s ohledem na kolísající počet klientů.

Popis průběhu projektu

Projekt Dětského centra při azylovém domě ve Vysokém Mýtě v průběhu tří let realizace prošel významným rozvojem a postupnou stabilizací, přičemž navázal na již existující formy podpory. Díky projektu došlo k rozšíření provozní doby, nabídky aktivit i personálního zajištění, což umožnilo reagovat na potřeby dětí a jejich matek flexibilněji a systematictěji než před zahájením projektu. Dětské centrum se postupně etablovalo jako bezpečný a neutrální prostor, který poskytuje dětem stabilitu v prostředí, jež je jinak charakteristické častými změnami, nejistotou a zátěžovými životními situacemi.

Zapojení matek se v průběhu projektu ukazovalo jako náročnější a méně stabilní než práce s dětmi. I přes snahu pracovníků a využívání různých motivačních strategií zůstávala účast části klientek omezená, často ovlivněná délkou jejich pobytu v azylovém domě, osobními problémy či přechody do jiných forem bydlení. U matek, které v azylovém domě setrvaly delší dobu, však docházelo k postupnému posilování rodičovských kompetencí a k větší otevřenosti vůči podpoře, včetně psychologické. Psychologická podpora byla zpočátku využívána méně, než projekt předpokládal, nicméně zapojení psychologičky do skupinových aktivit přispělo k budování důvěry a umožnilo postupné navazování individuální spolupráce.

Významným přínosem projektu bylo rozšíření aktivit mimo prostory azylového domu, zejména realizace výletů a volnočasových aktivit, které posilovaly vztahy mezi dětmi, matkami a pracovníky a zvyšovaly motivaci ke spolupráci. Pozitivně je hodnocena také meziinstitucionální spolupráce, především se školami, OSPODem, pedagogicko-psychologickou poradnou a dalšími navazujícími službami, která podporovala komplexní řešení potřeb rodin.

Projekt se v průběhu tří let posunul do fáze stabilního fungování, kdy se mu daří naplňovat plánované cíle zejména v oblasti práce s dětmi, zatímco oblast podpory matek zůstává i nadále výzvou. Celkově však projekt prokázal schopnost dlouhodobého pozitivního dopadu na cílovou skupinu.

Evaluační zjištění

Vyhodnocení účinnosti podpory rodičovských kompetencí

Jedním z cílů projektu bylo posilování rodičovských kompetencí klientek prostřednictvím poskytování informací, poradenství a podpory. Průběžné evaluace realizované v průběhu projektu ukazují, že naplňování tohoto cíle je výrazně ovlivněno individuálními charakteristikami klientek, jejich aktuální životní situací, délkou pobytu v azylovém domě i mírou vnitřní motivace ke změně. Dětské centrum má potenciál rodičovské kompetence posilovat, avšak dopad je nerovnoměrný a u části cílové skupiny omezený.

Již v úvodní fázi realizace se ukázalo, že reálné složení klientek azylového domu neodpovídá plně původním předpokladům projektu. V zařízení se nacházelo méně matek, které by měly děti ve své péči a současně byly připraveny se aktivně zapojovat do rozvoje svých rodičovských dovedností. Zájem o podporu naopak projevovaly i ženy, které děti v péči neměly, což však neodpovídalo nastavení cílové skupiny projektu. Zároveň se ukazovalo, že ne všechny klientky vnímají potřebu psychologické či odborné podpory, a část z nich ji odmítá s přesvědčením, že ji nepotřebuje.

Přesto lze u části klientek pozorovat výrazný pozitivní posun. Tyto matky se aktivně zapojují do aktivit, reflektují získané informace a postupně mění své rodičovské strategie. V některých případech dochází ke zlepšení komunikace s dětmi, k důslednějšímu nastavování hranic i k větší schopnosti zvládat emočně náročné

Komplexní životní situace klientek výrazně ovlivňuje účinnost podpory rodičovských kompetencí. Souběh bytové, finanční a vztahové nejistoty spolu s nedostatkem rodinné podpory a náročnými potřebami dětí vede k pocitům selhání a nízké motivaci ke změně. Podpora se proto často soustředí na řešení akutních školních a výchovných obtíží, zatímco hlubší změny rodičovských postojů a fungování rodiny probíhají pomalu a s omezenou udržitelností.

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

situace. Pozitivní dopad lze sledovat i u méně spolupracujících klientek, kde přímá práce s dětmi a průběžná zpětná vazba často přináší alespoň dílčí změny v přístupu. Tyto posuny jsou však křehké a jejich udržitelnost je podmíněna pokračující podporou.

Klíčovým faktorem ovlivňujícím efektivitu podpory se dlouhodobě ukazuje délka pobytu v azylovém domě. U matek, které zůstávají v zařízení delší dobu, je větší prostor pro budování vztahu důvěry, systematickou práci a postupné upevňování nových rodičovských dovedností. Naopak při krátkodobém pobytu či náhlém odchodu do jiného bydlení často nedochází k dostatečnému zakotvení změn, což výrazně snižuje dlouhodobý dopad intervence. Zapojení maminek do aktivit centra je navíc značně nepravidelné a často krátkodobé, což komplikuje systematickou práci a kontinuitu podpory.

Cíl podpory rodičovských kompetencí byl naplněn částečně. Projekt podporuje rozvoj rodičovských dovedností u motivovaných klientek, jeho dopad je však omezen nestabilitou cílové skupiny, nízkým zapojením části matek a přetrvávajícími vzorci chování. Dětské centrum přesto poskytuje důležitý bezpečný prostor pro postupnou pozitivní změnu v náročných životních podmínkách.

Rozvoj a podpora dítěte s ohledem na jeho potřeby

Průběžné evaluace realizované v průběhu projektu ukazují, že naplňování tohoto cíle je výrazně ovlivněno individuálními charakteristikami klientek, jejich aktuální životní situací, délkou pobytu v azylovém domě i mírou vnitřní motivace ke změně. Dětské centrum má potenciál rodičovské kompetence posilovat, avšak dopad je nerovnoměrný a u části cílové skupiny omezený.

Dětské centrum dlouhodobě poskytuje dětem prostor, který naplňuje jejich základní potřeby bezpečí, pozornosti a přijetí. V prostředí azylového domu, kde je omezený prostor a minimum soukromí, představuje centrum místo, kde mohou děti „být samy sebou“, získat individuální pozornost dospělého a zažít předvídatelnost a stabilitu. Právě tyto aspekty se ukazují jako klíčové zejména u dětí, které mají obtíže s regulací emocí, soustředěním či zvládnutím stresových situací. Děti se postupně učí rozpoznávat své potřeby, pojmenovávat emoce a hledat vhodné způsoby, jak reagovat v náročných situacích bez konfliktu.

Pozitivním ukazatelem naplnění cíle je také skutečnost, že se podařilo připravit a začlenit větší počet dětí do běžných mateřských škol. Tento posun odpovídá dlouhodobému záměru projektu podporovat integraci dětí do standardního vzdělávacího systému a snižovat jejich znevýhodnění při nástupu do předškolního vzdělávání. Otevření centra o víkendech a možnost docházky v odpoledních hodinách umožnily zachovat kontinuitu podpory i u dětí, které již mateřskou školu navštěvují.

Projekt kombinuje skupinovou a individuální práci, přičemž individuální podpora se ukazuje jako efektivnější zejména u starších dětí a dětí se specifickými obtížemi. Různorodost potřeb zvyšuje nároky na personál, centrum na ni však reaguje přizpůsobením aktivit a cílenou podporou. Klíčová je spolupráce s psycholožkou, která umožňuje hlubší práci s emocemi, školními obtížemi i problémovým chováním.

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

Za rizikový faktor lze nadále považovat pomalé změny v domácím prostředí, které mohou oslabovat udržitelnost dosažených pokroků. Pokud matky nejsou schopny či ochotny dlouhodobě podporovat nové vzorce chování, děti se často vracejí k původním strategiím. Další výzvou je vysoká různorodost potřeb dětí, včetně výskytu specifických poruch či obtíží, jejichž řešení přesahuje běžné možnosti centra a vyžaduje intenzivnější spolupráci s dalšími odbornými službami a školami.

Cíl rozvoje a podpory dítěte s ohledem na jeho potřeby byl v rámci projektu naplněn ve významné míře. Dětské centrum poskytuje dětem stabilní, bezpečné a podnětné prostředí, ve kterém mohou rozvíjet své dovednosti, posilovat psychickou odolnost a získávat pozitivní zkušenosti, které často v jiných oblastech jejich života chybí. Přes identifikovaná rizika představuje projekt důležitý nástroj podpory dětí v náročných životních podmínkách a má prokazatelný pozitivní dopad na jejich vývoj a well-being.

Rozšíření aktivit a týmu Dětského centra

Rozšíření aktivit Dětského centra lze na základě průběžných evaluací hodnotit jako úspěšné zejména ve vztahu k dětem, které aktivně využívají jak aktivity v průběhu týdne, tak nově zavedené víkendové programy. Děti projevují o nabízené činnosti dlouhodobý zájem, účastní se jich pravidelně a reagují na ně pozitivně. Víkendové aktivity, výlety a kulturní akce představují pro děti významné zpestření běžného režimu, podporují jejich sociální dovednosti a umožňují jim získávat nové zkušenosti mimo prostředí azylového domu.

Zapojení matek do rozšířených aktivit centra je oproti dětem výrazně nižší a nepravidelné. Přesto se ukazuje, že děti mohou fungovat jako silný motivační prvek pro jejich účast. V některých případech byly právě děti tím, kdo matky k účasti „přiměl“, například při společné návštěvě loutkového divadla nebo jiných akcí realizovaných Dětským centrem. Ačkoliv matky často zpočátku zájem neprojevují, po absolvování aktivit bývají spokojené, hodnotí je pozitivně a oceňují společně strávený čas s dětmi. Nízká počáteční motivace matek souvisí mimo jiné s jejich omezenými zkušenostmi s volnočasovými a kulturními aktivitami, které nejsou běžnou součástí jejich života.

Cíl rozšíření aktivit Dětského centra byl naplněn především v oblasti práce s dětmi, které nové a rozšířené aktivity aktivně využívají a profitují z nich. U matek zůstává zapojení omezené, nicméně projekt vytváří podmínky pro jejich postupné vtahování do aktivit, přičemž právě děti představují významný motivační prvek pro jejich větší účast. Rozšíření aktivit tak přispívá nejen k rozvoji dětí, ale i k postupnému posilování vztahů mezi matkami, dětmi a pracovníky centra.

Zapojení psychologů zůstává omezené, zejména kvůli nejasné představě matek o náplni služeb, obavám ze stigmatizace a negativním zkušenostem. Matky se na psychologku obracejí spíše nepřímou a větší zájem mají o neformální a relaxační aktivity, které nejsou explicitně označeny jako psychologická podpora.

Evaluační zjištění

Jak se do aktivit DC daří promítat potřeby klientek?

Klientky hodnotí kvalitu poskytovaných služeb převážně pozitivně. Oceňují především to, že Dětské centrum nabízí bezpečný, klidný a přehledný prostor, kde se jejich děti mohou rozvíjet bez neustálého napomínání a stresu. Prostory centra jsou vnímány jako útulné, přátelské a dobře vybavené, pozitivně je hodnocena i dostupnost služby v průběhu týdne a rozšíření nabídky o víkendové aktivity. Klientky oceňují, že služba je flexibilní a umožňuje jim řešit běžné provozní záležitosti (úřady, nákupy, úklid) nebo si alespoň krátce odpočinout, zatímco jsou děti v centru.

Klientky jsou do plánování aktivit zapojovány především prostřednictvím neformálních konzultací a společného vybírání činností, přičemž jejich podněty jsou v rámci možností služby reflektovány. Aktivně se mohou vyjadřovat k nabídce aktivit, zejména v oblasti volnočasových a komunitních činností, přičemž významnou roli v plánování často hrají také samotné děti. Míra zapojení klientek do plánování je však ovlivněna jejich aktuální životní situací, únavou a délkou pobytu v azylovém domě, a proto je spíše nerovnoměrná a proměnlivá.

Většina klientek nepřichází s konkrétními návrhy na změny, často proto, že do služby vstupují bez jasných očekávání. Dodatečně však uvádějí, že by uvítaly více neformálních aktivit, jako je společné vaření či výlety. Bariérou většího zapojení matek přitom není nespokojenost se službou, ale spíše únava, přetížení, nízká zkušenost s volnočasovými aktivitami a obavy ze selhání či hodnocení.

Na základě průběžných evaluací lze konstatovat, že potřeby dětí a jejich matek se do nastavení služby Dětského centra promítají ve značné míře a poměrně flexibilně, zejména v oblasti práce s dětmi a podpory při výchově a vzdělávání. Služba je schopna reagovat na proměnlivé složení cílové skupiny, rozdílnou míru motivace klientek i aktuální životní situace rodin. Zároveň se však ukazuje, že míra využívání a dopadu služby je nerovnoměrná a výrazně závislá na délce pobytu v azylovém domě a osobním nastavení jednotlivých matek.

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

Zakázky klientek jsou nejčastěji orientovány na řešení problémů s chováním dětí, školními výsledky a zvládnutím každodenní péče. Jen menší část klientek přichází s jasně formulovanými cíli a individuálními plány, zejména ty, které jsou dlouhodoběji ubytované v azylovém domě a jsou motivované ke spolupráci. U těchto klientek se daří zakázky postupně naplňovat – například zlepšit školní prospěch, posílit pravidelnost školní docházky nebo stabilizovat chování dítěte. U pasivnějších klientek je naplňování zakázek omezené a často zůstává pouze na úrovni podpory dítěte bez většího zapojení matky.

Přístup pracovníků Dětského centra je klientkami hodnocen velmi kladně. Pracovnice jsou vnímány jako empatické, klidné, trpělivé a profesionální. Klientky oceňují, že jim pracovnice dokážou věci srozumitelně vysvětlit, reagují bez křiku a napětí. Tento přístup má významný modelový efekt – matky samy reflektují, že se díky tomu učí reagovat na děti klidněji a s větším nadhledem. Podpora při výchově a vzdělávání dětí je vnímána jako užitečná zejména v oblasti školní přípravy, řešení školních obtíží a komunikace se školami.

Význam práce psycholožky v Dětském centru je hodnocen spíše ambivalentně. Z pohledu služby a pracovníků je psychologická podpora důležitou součástí komplexní péče, zejména pro děti se specifickými potřebami nebo v emočně náročných situacích. Klientky však individuální služby psychologa využívají omezeně. Často nemají jasnou představu o jeho roli, spojují ji se stigmatem nebo mají negativní zkušenosti z minulosti. Větší zájem je o ni v rámci neformálních aktivit nebo relaxací bez přítomnosti dětí. U dětí je spolupráce s psychologem hodnocena pozitivně, zejména tam, kde se daří budovat dlouhodobý vztah a pracovat na emoční stabilitě a školních obtížích. Konzultace probíhají spíše ad hoc, podle potřeby – častější jsou neformální konzultace mezi pracovníky centra a psychologem, méně časté jsou systematické společné konzultace matka–dítě–pracovník–psycholog.

Individuální plány jsou sledovány průběžně prostřednictvím každodenní práce s dětmi, pravidelného sdílení informací v týmu a kontaktu s dalšími institucemi (škola, OSPOD, PPP). Vyhodnocování probíhá spíše kvalitativně než formálně, s důrazem na pozorované změny v chování dítěte, školní docházce a spolupráci rodiny. Na základě vyhodnocení jsou přijímána opatření v podobě úpravy aktivit, posílení individuální práce, zapojení psychologa nebo mediace se školou. Prevence zatím není plně rozvinutá a služba často reaguje až na vzniklé problémy.

Kritérium: Kvalita a dostupnost poskytovaných služeb

Klientky hodnotí služby Dětského centra převážně pozitivně. Oceňují především dostupnost služby v průběhu týdne i o víkendech, možnost využít centrum jako bezpečný prostor pro děti a praktickou podporu v každodenním fungování.

Prostory centra jsou vnímány jako útulné, bezpečné a přizpůsobené dětem. Klientky často využívají služby bez konkrétních očekávání a dodatečně oceňují jejich přínos.

Kritérium: Podpora při výchově a vzdělávání dětí

Klientky nejčastěji přicházejí s potřebou řešit výchovné a školní problémy dětí.

Oceňují pomoc s přípravou do školy, doučování a podporu při komunikaci se školami. Část matek očekává rychlé změny v chování dětí, zatímco vlastní zapojení do změn je omezené.

Kritérium: Přístup a odbornost pracovníků

Klientky oceňují empatický, klidný a respektující přístup pracovníků. Vnímají je jako profesionálky, které dokážou trpělivě vysvětlovat, pomáhat bez hodnocení a reagovat s nadhledem. Přístup pracovníků je pro klientky inspirativní a má pozitivní vliv na jejich vlastní způsob komunikace s dětmi.

Kritérium: Zapojení klientek do plánování a hodnocení aktivit

Klientky mají možnost navrhnout a vybírat aktivity prostřednictvím tabulek a společných porad. Největší zájem je o společné vaření a výlety. Děti se aktivně podílejí na výběru aktivit a často motivují matky k účasti.

Kritérium: Význam a využívání práce psychologa

Individuální služby psychologa jsou klientkami využívány omezeně. Důvodem je nejasná představa o jeho roli, obavy ze stigmatizace a negativní zkušenosti z minulosti. Naopak pozitivně jsou hodnoceny neformální aktivity a relaxace vedené psychologem, zejména bez přítomnosti dětí. U dětí je přínos psychologa vnímán jednoznačně pozitivně.

Kritérium: Naplňování individuálních zakázek klientek

Zakázky klientek se nejčastěji týkají chování dětí a školních výsledků. U aktivních a dlouhodobě pobývajících klientek se daří cíle naplňovat postupně. U pasivnějších klientek zůstává práce spíše na úrovni podpory dítěte bez výraznější změny v přístupu matky.

Evaluační zjištění

Jak se změnila životní situace klientek a jejich dětí?

Životní situace klientek a jejich dětí se v průběhu zapojení do projektu měnila postupně, nerovnoměrně a s výraznými individuálními rozdíly. Změny jsou častěji patrné v krátkodobém a střednědobém horizontu, přičemž jejich udržitelnost je výrazně ovlivněna stabilitou bydlení, rodinnou situací a mírou zapojení matek do spolupráce. Přesto lze identifikovat řadu pozitivních posunů jak u dětí, tak u jejich matek.

Krátkodobé změny u dětí se nejčastěji projevují v oblasti chování, emoční stability a každodenních návyků. Děti se postupně učí základům slušného chování, respektování hranic druhých a odpovědnosti za své okolí. Výrazným posunem je zklidnění chování, lepší schopnost soustředění a větší ochota spolupracovat při společných činnostech. U řady dětí došlo ke zlepšení vztahu ke škole – chodí do školy s menší obavou, připravují se na výuku a mají radost z úspěchu. Tyto změny jsou však pro matky někdy obtížně postřehnutelné, protože často očekávají rychlejší a výraznější proměnu chování dítěte.

V oblasti kompetencí dětí je patrný rozvoj zejména kompetencí komunikativních, sociálních a personálních. Děti se učí vyjadřovat své potřeby, spolupracovat s vrstevníky, respektovat pravidla a řešit konflikty méně impulzivně. Rozvíjejí se také kompetence k učení a k řešení problémů – děti jsou ochotnější plnit úkoly, méně se

Aktivity Dětského centra prokazatelně přispívají k přípravě dětí na vstup do mateřské i základní školy. Předškolní děti si prostřednictvím cílených činností osvojují základní dovednosti (jemná motorika, poznávání barev, práce s pomůckami, schopnost dokončit úkol), které snižují riziko školní neúspěšnosti. Školní děti získávají podporu při přípravě do školy, doučování a rozvoji pracovních návyků. U části dětí došlo ke zvýšení školní úspěšnosti, zlepšení prospěchu a udržení se v třídním kolektivu.

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

vzdávají při neúspěchu a postupně se učí zvládat frustraci. Pozitivním jevem je i to, že děti, které jsou v centru déle, přenášejí naučené vzorce chování na nově příchozí děti, čímž se posiluje jejich role v kolektivu a pocit vlastní hodnoty.

Změny ve vztazích mezi dětmi a jejich vrstevníky jsou patrné především v lepším zapojení do kolektivu, navazování nových kamarádství a snížení obav ze skupiny. Děti se učí fungovat v různorodém kolektivu, respektovat odlišnosti a spolupracovat i s mladšími či staršími dětmi. To je významné zejména u dětí, které měly strach z kolektivu nebo negativní zkušenosti z předchozích školních zařízení.

Matky mají často omezené možnosti podporovat děti při domácí přípravě do školy, zejména pokud znalosti dětí již přesahují jejich vlastní dovednosti. To pro ně může být stresující a vést ke ztrátě trpělivosti. V těchto případech hraje klíčovou roli podpora Dětského centra a spolupráce se školami. Individuální i skupinová práce s dětmi pomáhá vyrovnávat vzdělávací nerovnosti a poskytuje dětem podporu, kterou doma často nemají.

Projekt také přispívá k tomu, aby děti lépe porozuměly situaci, ve které se nacházejí. Prostřednictvím rozhovorů, individuální práce a skupinových aktivit mají možnost mluvit o škole, rodinných změnách, návratech rodičů z výkonu trestu nebo stěhování. Tato možnost ventilace emocí a pojmenování prožitků podporuje jejich psychickou stabilitu a schopnost zvládat zátěžové situace.

U matek dochází ke změnám spíše pozvolna. Výchozí zakázkou bývá zvládání výchovných obtíží dítěte a očekávání rychlé změny jeho chování. Postupně se však, zejména u matek, které zůstávají v azylovém domě delší dobu, rozvíjejí rodičovské kompetence – matky začínají více reflektovat vlastní jednání, učí se trpělivější komunikaci, hledají alternativy ke křiku a impulzivním reakcím a dokážou lépe oceňovat pokroky svých dětí. Zlepšují se vztahy mezi matkou a dítětem, posiluje se vzájemná důvěra a schopnost sdílet společné aktivity.

Změny v kompetencích u dětí

- **Komunikativní kompetence**

Zlepšení schopnosti vyjadřovat své potřeby, emoce a názory srozumitelnějším a méně impulzivním způsobem. Děti se učí používat slušné formy komunikace (pozdravy, prosby, poděkování), pojmenovávat své pocity a reagovat na sdělení druhých.

- **Sociální kompetence**

Děti se postupně učí fungovat ve skupině, respektovat pravidla a spolupracovat s vrstevníky různého věku. U dětí, které měly obavy z kolektivu, je patrné posílení pocitu bezpečí a větší ochota navazovat vztahy.

- **Personální kompetence**

U dětí se posiluje sebedůvěra a vnímání vlastní hodnoty. Děti mají radost z úspěchu, více si všímají svých pokroků a jsou ochotnější přijímat pochvalu. Postupně se učí zvládat neúspěch bez okamžité rezignace, i když tendence ke vzdávání se při nezdaru přetrvává zejména u soutěživějších dětí.

- **Kompetence k učení**

Děti si osvojují základní pracovní a studijní návyky – pravidelnější přípravu do školy, dokončování úkolů a schopnost soustředění po delší dobu. U části dětí došlo ke zlepšení vztahu ke škole, zvýšení motivace k učení a ochoty spolupracovat při doučování. Zlepšení školních výsledků je patrné zejména u dětí, které využívají individuální podporu dlouhodobě.

- **Kompetence k řešení problémů**

Děti se učí hledat alternativní řešení konfliktních situací, méně reagují impulzivně a častěji využívají pomoc dospělého nebo vrstevníků. Postupně se učí, že problém lze řešit domluvou, požádáním o pomoc nebo odkladem reakce.

- **Pracovní kompetence a odpovědnost**

Děti se učí pečovat o své školní pomůcky, uklízet po sobě a respektovat společný prostor. Zvyšuje se jejich schopnost nést odpovědnost za svěřené úkoly a materiál.

- **Občanské kompetence (základy)**

Děti se seznamují se základními pravidly soužití – respekt k druhým, dodržování pravidel, ochrana společného majetku. Učí se, že ne vše je „automaticky jejich“ a že chování má důsledky pro ostatní.

Změny v kompetencích u rodičů (matek)

- **Rodičovské kompetence**

U části matek došlo k posunu v porozumění potřebám dětí a k větší reflexi vlastního výchovného stylu. Učí nastavovat hranice klidnějším způsobem, omezovat křik a impulzivní reakce a více si všímat pozitivních projevů chování dětí. Tyto změny jsou nejvýraznější u matek s delší dobou zapojení do služby.

- **Komunikační kompetence**

Matky postupně zlepšují způsob komunikace s dětmi – více vysvětlují, méně reagují direktivně a jsou otevřenější dialogu. Učí se pojmenovávat emoce (své i dětí) a reagovat s větším nadhledem, což má pozitivní vliv na vztah rodič–dítě.

- **Kompetence v oblasti podpory vzdělávání**

U části matek došlo ke zvýšení orientace ve školních povinnostech dětí (docházka, úkoly, komunikace se školou). Limitem zůstává jejich vlastní vzdělanostní úroveň, která jim často neumožňuje dětem přímo pomáhat s učivem.

- **Kompetence k řešení problémů a zvládání stresu**

Matky se postupně učí zvládat zátěžové situace s menší mírou rezignace. V bezpečném prostředí centra se učí sdílet své potíže, přijímat podporu a hledat alternativní řešení namísto úniku či pasivity. Tyto kompetence jsou však křehké a snadno narušené při návratu krizových faktorů.

- **Kompetence k plánování a odpovědnosti**

U motivovaných klientek je patrný posun v plánování každodenního režimu dětí (docházka a příprava do školy). U části matek se daří stanovovat realistické cíle a postupně je naplňovat, u jiných přetrvává orientace spíše na řešení akutních problémů.

Kritérium: Vnímaná změna v životní situaci dětí a matek

Klientky nejčastěji popisují zklidnění dětí, lepší zvládnání každodenních situací a větší pohodu v kolektivu. Změny u dětí jsou vnímány spíše jako postupné a drobné, matky často očekávaly rychlejší výsledky.

Kritérium: Změny ve vztahu matka–dítě

Klientky uvádějí, že se s dětmi méně dostávají do konfliktů, lépe si rozumějí a častěji sdílejí společné aktivity. U části matek došlo ke zlepšení komunikace a větší trpělivosti, zejména díky modelovému chování pracovníků.

Kritérium: Změny v rodičovských kompetencích

Část klientek se učí reagovat na děti a jejich potřeby a přání klidněji, učí se lépe nastavovat hranice a více reflektovat své jednání. Zároveň si uvědomují vlastní limity v podpoře školní přípravy dětí.

Kritérium: Změny v kompetencích dětí

Děti se učí slušnému chování, respektování hranic, práci s vlastními věcmi a spolupráci s vrstevníky. Klientky vnímají, že děti jsou samostatnější, klidnější a lépe zapadají do kolektivu.

Kritérium: Vztah dětí ke škole a vzdělávání

Klientky popisují, že děti chodí do školy raději, připravují se na výuku a mají radost z úspěchu. U některých dětí došlo ke zlepšení školních výsledků a k udržení se v třídním kolektivu.

Silné stránky

- bezpečné a stabilní prostředí pro děti,
- viditelné posilování sociálních a komunikačních kompetencí dětí,
- zlepšení vztahu dětí ke škole a u části z nich i školní úspěšnosti,
- empatický a profesionální přístup pracovníků jako klíčový faktor změny,
- pozitivní vliv společných aktivit na vztah matka–dítě.

Limity

- pomalé tempo změn, které neodpovídá očekávání některých klientek,
- omezená schopnost matek podporovat děti ve školní přípravě z důvodu vlastních vzdělanostních limitů,
- nerovnoměrné zapojení klientek a vysoká závislost dopadů na délce pobytu v AD,
- obtížná měřitelnost dlouhodobých změn po odchodu z projektu.

Rizika

- návrat krizových faktorů (ztráta bydlení, návrat partnera, finanční problémy),
- přerušování podpory při odchodu z azylového domu,
- riziko oslabení dosažených změn bez návazných služeb,
- přetížení dětí při nedostatečné podpoře ze strany rodiny.

Krátkodobé dopady:

- zklidnění chování dětí,
- lepší adaptace na kolektiv,
- větší radost ze školy a aktivit,
- snížení napětí ve vztahu matka–dítě.

Střednědobé dopady:

- rozvoj školních návyků a odpovědnosti dětí,
- posílení sociálních a komunikačních kompetencí,
- vyšší stabilita vztahů v rodině,
- částečné posílení rodičovských kompetencí.

Potenciálně dlouhodobé dopady:

- snížení rizika školního neúspěchu,
- posílení resilience dětí v náročných životních situacích,
- zdravější vzorce rodičovského chování,
- vyšší šance dětí na udržení se ve vzdělávacím systému.

Evaluační zjištění

Jak funguje tým Dětského centra a jak se jeho fungování vyvíjelo v čase?

Fungování týmu Dětského centra prošlo v průběhu realizace projektu vývojem od počáteční nejistoty k relativně stabilní, dobře sladěné a funkční spolupráci. Aktuálně pracovníce hodnotí týmové fungování pozitivně a považují jej za jednu ze silných stránek projektu.

Výběr jednotlivých členek týmu byl veden s důrazem na hodnotové nastavení a přístup k cílové skupině. Zejména u pedagožky volného času byla klíčová schopnost kombinovat podporující a chápající přístup k dětem s jasně nastavenými hranicemi. Tento požadavek se ukázal jako správný, přestože nalezení vhodné osoby nebylo jednoduché a proces výběru byl náročný.

V průběhu projektu se osvědčil také model pravidelného, i když ne častého osobního setkávání – přibližně jednou za čtyři až pět týdnů – doplněného o průběžný telefonický kontakt. Tento model umožňuje řešit operativní záležitosti, sdílet zkušenosti a společně plánovat další aktivity, aniž by docházelo k výrazným informačním ztrátám. Plánování podpory klientek a dětí, stejně jako návrh a realizace aktivit, probíhá týmově a reflektuje aktuální situaci v zařízení.

Významným posunem bylo zapojení psycholožky, které výrazně posílilo odbornou kapacitu týmu a umožnilo systematictější práci jak s matkami, tak s dětmi. Pracovnice jednoznačně reflektují, že právě náročné období bez psycholožky

Tým se dlouhodobě věnuje sebevzdělávání a vykazuje kladný vztah k cílové skupině, což se pozitivně promítá do kvality poskytovaných služeb. Pracovnice sdílejí podobné hodnoty, respektují se navzájem a jsou otevřené reflexi své práce. Důležitým aspektem fungování týmu je efektivní předávání informací. I přes to, že se členky týmu nemohou pravidelně setkávat osobně, spolupráce probíhá plynule díky sdílenému online prostředí, kde jsou systematicky zaznamenávány informace o průběhu spolupráce s klientkami a dětmi, aktuální potřeby i plánované kroky podpory.

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

potvrdilo klíčový význam této pozice. V současnosti je multidisciplinární tým vnímán jako stabilní, vzájemně se doplňující a schopný pružně reagovat na proměňující se potřeby klientek.

Zároveň však přetrvává strukturální výzva v podobě kolísající zátěže. V obdobích, kdy je v centru vyšší počet dětí, pracovnice pociťují nedostatek kapacit a uvítaly by možnost zapojení další pracovní síly, například asistenta. Nepravidelnost počtu klientek však komplikuje dlouhodobé personální plánování. Rizikem do budoucna je možné přetížení pracovníků v exponovaných obdobích, které by mohlo negativně ovlivnit kvalitu podpory.

Tým Dětského centra je v současné době funkční, stabilizovaný a profesně dobře nastavený. Má jasně rozdělené role, efektivní systém sdílení informací a dostatečnou odbornou kapacitu k práci s dětmi i jejich matkami. Hlavní výzvou zůstává zajištění personální flexibility tak, aby tým dokázal dlouhodobě udržet kvalitu služeb i v obdobích zvýšené zátěže.

Faktory dobře fungujícího multidisciplinárního týmu a spolupráce:

- Jasně vymezení rolí a kompetencí jednotlivých členů týmu,
- Sdílené hodnoty a přístup k cílové skupině, zejména důraz na respekt, bezpečí, podporu a práci s hranicemi,
- Funkční komunikační kanály umožňující pravidelné a přehledné předávání informací,
- Dostatečná kontinuita odborných rolí, zejména v oblasti psychologické podpory,
- Prostor pro společné plánování a reflexi, který umožňuje reagovat na změny v situaci klientů,
- Vzájemná důvěra a respekt mezi profesemi, bez hierarchického znehodnocování jednotlivých rolí.

Multidisciplinární spolupráce v Dětském centru představuje zásadní pilíř kvality poskytovaných služeb. Projektu se podařilo vytvořit funkční tým s jasně rozdělenými rolemi, efektivním systémem sdílení informací a schopností společně plánovat podporu klientů. Přestože počáteční fáze přinesla určité obtíže, v současnosti multidisciplinární spolupráce významně přispívá k cílené, koordinované a kvalitní podpoře dětí i jejich matek.

Kritérium: Funkčnost a stabilita týmu Dětského centra

Klientky i pracovnice vnímají tým jako stabilní, sehraný a dobře fungující. Oceňována je kontinuita přístupu k dětem, jasné role jednotlivých pracovníků a pocit bezpečí, který tým vytváří. Z pohledu pracovnic se podařilo překonat počáteční nejistotu a tým se postupně sehrál.

Kritérium: Spolupráce a komunikace v týmu

Předávání informací probíhá systematicky prostřednictvím sdílené online dokumentace, telefonického kontaktu a pravidelných osobních setkání. I při omezených možnostech osobních schůzek nedochází ke ztrátám informací o klientech.

Kritérium: Přístup pracovníků k dětem a matkám

Klientky opakovaně oceňují podporující, chápající a klidný přístup pracovníc, zároveň vnímají jasně nastavené hranice. Děti na tento přístup reagují pozitivně, rychle se adaptují a cítí se v centru bezpečně.

Kritérium: Multidisciplinární spolupráce (psychologická složka)

Zapojení psychologičky významně posílilo odbornou kapacitu a ukázalo se jako klíčové pro kvalitu služby.

Kritérium: Kapacitní zajištění a pracovní zátěž

V obdobích zvýšeného počtu dětí pociťují pracovnice vyšší zátěž a nedostatek kapacit, zejména pro individuální práci. Klientky si této zátěže často nevšímají, kvalita služby je však udržována za cenu zvýšeného nasazení týmu.

Evaluační zjištění

Jakou kvalitu má spolupráce s dalšími relevantními aktéry?

Nejvýznamnější spolupráce probíhá se školami a školskými zařízeními. Pokud matky zvládají školní povinnosti samostatně, je spolupráce se školou minimální a probíhá pouze v případě potřeby. V situacích, kdy se objeví školní obtíže, dochází po domluvě s matkou k přímé komunikaci mezi pracovníci DC a vyučujícími, zejména za účelem zjištění, jaké učivo je třeba doplnit, kde má dítě mezery a jakým způsobem lze dítě v DC podpořit. Většina vyučujících podle zkušeností pracovníků projevuje porozumění složité životní situaci dětí z azylového domu a aktivně se zapojuje do spolupráce – například tím, že vyznačuje úkoly, poskytuje přehled učiva nebo sdílí informace o aktuálním školním výkonu dítěte. Někteří pedagogové však situaci dítěte bagatelizují, vycházejí ze stereotypů a nejsou spolupráci příliš nakloněni.

Pozitivně je hodnocena také spolupráce s mateřskými školami, zejména při řešení nástupu dětí do předškolního vzdělávání. V případech, kdy je aktivita matek nízká a kapacity MŠ omezené, se ukazuje jako klíčová spolupráce s OSPOD, který pomáhá situaci řešit a podporuje hledání vhodného umístění dítěte.

Vedle škol a OSPODu probíhá spolupráce také s Pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP), zejména v případech vzdělávacích obtíží dětí a potřeby nastavení podpůrných opatření. V menší míře jsou zapojovány další odborné služby, například logopedické poradny, pokud to vyžaduje individuální situace dítěte. Úřad práce je

Spolupráci Dětského centra (DC) s dalšími relevantními aktéry lze celkově hodnotit jako funkční, převážně vstřícnou a orientovanou na praktické řešení konkrétních situací dětí a jejich rodin. Zároveň se jedná spíše o spolupráci základní, reagující na bezprostřední potřeby, než o dlouhodobě systematicky rozvíjenou multidisciplinární síť.

DĚTSKÉ CENTRUM VE VYSOKÉM MÝTĚ

zapojen především v oblasti sociálních dávek a materiální podpory rodin. Tato spolupráce je spíše administrativní, ale pro stabilizaci rodinné situace důležitá.

Koordinace a komunikace mezi jednotlivými organizacemi probíhá převážně ad hoc, podle aktuálních potřeb konkrétní rodiny. Neexistuje formální platforma pravidelné meziinstitucionální spolupráce, komunikace je zajišťována přímým kontaktem (telefon, e-mail, osobní jednání) a vždy se souhlasem matky. Pracovnice DC často fungují jako prostředníci mezi rodinou a institucemi, zejména školami, což se v praxi ukazuje jako velmi přínosné. Tato mediace pomáhá snižovat napětí, předcházet eskalaci problémů a zajistit, aby dítě dostalo podporu včas.

Významnou bariérou spolupráce je obava některých matek ze spolupráce se školami a institucemi, pramenící z předchozích negativních zkušeností. Strach z postihu nebo odebrání dětí vede v některých případech k zatajování problémů, což ztěžuje včasné řešení. Pracovnice DC se snaží tyto obavy zmírňovat, posilovat důvěru klientek a podporovat otevřenou komunikaci.

V oblasti volnočasových a komunitních služeb je spolupráce spíše omezená. Děti využívají především nízkoprahová zařízení, která jsou dostupná a bezplatná. Běžné kroužky a organizované volnočasové aktivity jsou využívány minimálně, zejména z důvodu finančních, organizačních a motivačních bariér. Chybí hlubší provázanost s komunitními službami, které by mohly přispět k širší socializaci dětí a dlouhodobému rozvoji jejich dovedností.

Spolupráce Dětského centra s dalšími relevantními aktéry je funkční a přináší konkrétní přínosy pro děti i rodiny, zejména v oblasti vzdělávání a ochrany dítěte. Zároveň zůstává spíše reaktivní a zaměřená na řešení akutních situací. Do budoucna by bylo žádoucí posílit systematičnost spolupráce, prohloubit vazby s komunitními a volnočasovými službami a více pracovat na prevenci a včasném zachycení problémů.

Kritérium: Spolupráce Dětského centra se školami

Klientky i pracovníce vnímají spolupráci se školami převážně jako vstřícnou a užitečnou, zejména při řešení konkrétních vzdělávacích obtíží dětí. Vyučující často poskytují informace o učivu a podporují doučování v DC. Zároveň se však objevují rozdíly v přístupu jednotlivých pedagogů a omezená systematická spolupráce.

Kritérium: Koordinace a komunikace mezi aktéry

Koordinace probíhá převážně ad hoc, na základě aktuální potřeby rodiny. Pracovnice DC často fungují jako prostředníci mezi rodinou a institucemi. Formální platforma pro pravidelnou meziinstitucionální spolupráci neexistuje.

Kritérium: Spolupráce s OSPOD a dalšími odbornými institucemi

Spolupráce s OSPOD je hodnocena jako velmi dobrá, vstřícná a operativní, zejména v případech ohrožení dětí nebo řešení nástupu do předškolního vzdělávání. PPP a další odborné služby jsou využívány podle potřeby, především při řešení specifických vzdělávacích obtíží.

Kritérium: Bariéry optimální spolupráce

Jako bariéry se objevují předsudky vůči dětem z azylových domů, obavy matek z kontaktu s institucemi, absence některých podpůrných rolí ve školách (např. výchovný poradce) a omezená nabídka dostupných volnočasových aktivit.

Kritérium: Vnímání přínosu spolupráce ze strany klientek

Klientky oceňují, že na komunikaci s institucemi nejsou samy a že pracovníce DC pomáhají s domluvou se školami či úřady. To snižuje jejich stres a obavy z negativních důsledků.

Multipřípadová studie

Multipřípadová studie je součástí závěrečné evaluační zprávy projektu a jejím cílem je přiblížit, jak poskytovaná služba Dětského centra reaguje na potřeby klientek a jejich dětí, jak se flexibilně přizpůsobuje jejich specifickým životním situacím a zda je v souladu s očekávanými cílové skupiny. Studie se nezaměřuje na hodnocení dlouhodobých dopadů služby, ale na ilustraci jejího přínosu prostřednictvím konkrétních anonymizovaných případů.

Podkladem pro zpracování multipřípadové studie byly polostrukturované rozhovory s klientkami Dětského centra, kazuistiky a doplňující dotazníková šetření. Vybrané případy reprezentují různorodé životní situace klientek i potřeby dětí.

Na základě analyzovaných rozhovorů, kazuistik a dotazníků z Vysokého Mýta lze jednotlivé příběhy klientek a jejich dětí sjednotit do několika typových kazuistik, které vystihují hlavní způsoby využívání služby Dětského centra (DC) a její přínos.

Typová kazuistika A: Stabilizační a adaptační funkce DC

Charakteristika situace

Klientky vstupují do azylového bydlení bez předchozí zkušenosti se sociální službou nebo v období výrazné životní změny (ztráta bydlení, návrat z jiného města, první pobyt v AD). Děti jsou zpočátku nejisté, ostýchavé nebo silně fixované na matku.

Role Dětského centra

DC funguje jako každodenní stabilizační prvek. Nabízí předvídatelný režim, bezpečný prostor a přirozenou možnost adaptace dítěte na nové prostředí i kolektiv. Děti si postupně vytvářejí vztah k prostoru, pracovnícům i vrstevníkům.

Přínos služby

- rychlejší adaptace dětí na nové prostředí,
- snížení úzkosti a nejistoty u dětí i matek,
- možnost krátkodobého odlehčení péče pro matku,
- vznik pocitu „normálnosti“ v nenormální životní situaci.

Typová kazuistika B: DC jako podpora vzdělávání a školní úspěšnosti

Charakteristika situace

Rodiny s dětmi školního věku, často s opakovanými školními neúspěchy, rizikem propadnutí, záškoláctvím nebo specifickými vzdělávacími potřebami (ADHD, asistence ve škole, speciální vzdělávání).

Role Dětského centra

DC poskytuje doučování, individuální přístup a bezpečné prostředí pro učení mimo tlak školního prostředí. Důležitá je i zprostředkovaná spolupráce se školami a dalšími institucemi.

Přínos služby

- stabilizace školní docházky,
- zlepšení prospěchu nebo zabránění propadnutí,
- posílení sebedůvěry dítěte ve vztahu ke vzdělávání,
- snížení zátěže a bezmoci rodiče při řešení školních obtíží.

Typová kazuistika C: Podpora rodičovských kompetencí a vztahu rodič–dítě

Charakteristika situace

Klientky s malými dětmi nebo s dětmi s náročným chováním (emoční výbuchy, agresivita, silná vazba na matku). Často se objevuje ambivalence – klientky chtějí změnu, ale zároveň si nejsou jisté svými schopnostmi nebo možnostmi.

Role Dětského centra

DC vytváří prostor pro společné trávení času, pozorování interakcí a nenásilné posilování rodičovských kompetencí. Důležitá je možnost konzultací s psycholožkou a nehodnotící přístup pracovníků.

Přínos služby

- posílení vztahu mezi rodičem a dítětem,
- postupné osamostatňování dítěte,
- snížení frekvence konfliktních situací,
- zvýšení rodičovské sebedůvěry bez tlaku na výkon.

Typová kazuistika D: DC jako přechodový a motivační prostor

Charakteristika situace

Klientky v přechodových fázích – rozhodování o léčbě, změně bydlení, návratu do rodiny nebo přechodu do jiné služby. Často se objevuje ambivalence, nejistota a kolísání motivace.

Role Dětského centra

DC funguje jako bezpečný „meziprostor“, který umožňuje klientkám dozrávat k rozhodnutí vlastním tempem. Nabízí stabilitu v době, kdy se okolní podmínky mění.

Přínos služby

- posílení motivace ke změně prostřednictvím práce s dítětem,
- udržení kontaktu se službami i v období nejistoty,
- snížení rizika předčasného odchodu ze služby.

Evaluační témata napříč případy

Z analyzovaných případů z Vysokého Mýta se opakovaně objevují tato klíčová evaluační témata:

- Flexibilita služby – DC se přizpůsobuje aktuálním potřebám rodiny, nevyžaduje jednotnou míru zapojení ani rychlé změny.
- Bezpečí a vztahovost – důvěra k pracovnícím je zásadním předpokladem využívání služby.
- Nízkoprahovost v praxi – možnost přijít „jen být“, hrát si, mluvit nebo mlčet.
- Propojení s dalšími službami – DC funguje jako most ke školám, OSPOD, psychologům a dalším institucím.
- Respekt k tempu klientek – změna je podporována, ale není vynucována.

Tyto poznatky potvrzují, že Dětské centrum ve Vysokém Mýtě plní důležitou podpůrnou roli v systému služeb pro rodiny v krizové situaci a je v souladu s očekáváními cílové skupiny.

Charakteristika klientek a vstupní situace

Klientkami služby jsou převážně ženy – matky samoživitelky nebo ženy v partnerských vztazích zatížených dlouhodobými problémy (výkon trestu partnera, závislost, domácí nestabilita). Většina klientek vstupuje do služby v období výrazné životní krize, typicky spojené se ztrátou bydlení, rozpadem partnerských vztahů, zadlužením či dlouhodobou sociální nejistotou.

Společným rysem je kumulace zátěžových faktorů – nízká kvalifikace, dlouhodobá nezaměstnanost, zkušenost s pobytem v azylových domech, zdravotní či vývojové obtíže dětí. Děti vstupují do služby často s nízkou mírou adaptace na kolektiv, se zvýšenou úzkostí nebo s narušenými návyky.

Zakázky klientek při vstupu do služby

Zakázky klientek při vstupu do Dětského centra jsou zpravidla formulovány prakticky a krátkodobě. Nejčastěji se jedná o:

- zajištění bezpečného a smysluplného trávení volného času pro děti,
- pomoc s přípravou do školy nebo doučováním,
- možnost odlehčení rodičovské role,
- podporu při adaptaci dítěte na nové prostředí.

U části klientek se zakázka v průběhu spolupráce proměňuje – od původního „hlídání dětí“ směrem k hlubší podpoře v oblasti rodičovských kompetencí, vztahu s dítětem nebo spolupráce s dalšími institucemi. Některé klientky vstupují do služby bez jasně formulovaných očekávání a využívají službu spíše situačně.

Adaptace služby na individuální potřeby

Z analyzovaných případů vyplývá, že služba Dětského centra se výrazně přizpůsobuje individuálním potřebám klientek a jejich dětí. Adaptace probíhá zejména prostřednictvím:

- individuálního tempa zapojení dětí i rodičů,
- kombinace volnočasových, vzdělávacích a podpůrných aktivit,
- respektujícího a nehodnotícího přístupu pracovníků,
- možnosti využití odborné podpory (psycholog, spolupráce se školami, OSPOD).

Služba umožňuje klientkám využívat jednotlivé složky dle aktuální situace – od intenzivního zapojení až po minimální, nepravidelný kontakt. Tato flexibilita se ukazuje jako klíčová zejména u klientek v přechodových nebo ambivalentních fázích.

Hodnocení přínosů služby

Klientky hodnotí službu převážně pozitivně. Nejčastěji zmiňovanými přínosy jsou:

- pocit bezpečí a přijetí,
- zlepšení adaptace dětí na kolektiv a nové prostředí,
- podpora školní docházky a vzdělávacích výsledků,
- posílení rodičovské jistoty a sebedůvěry,
- možnost krátkodobého odpočinku a snížení psychické zátěže.

Významným přínosem je také role Dětského centra jako prostředníka mezi rodinou a dalšími institucemi. U některých případů služba přispěla ke stabilizaci životní situace rodiny a vytvořila podmínky pro další kroky (změna bydlení, nástup do léčby, návrat dítěte do rodiny).

Závěr

Na základě analyzovaných materiálů lze konstatovat, že Dětské centrum ve Vysokém Mýtě představuje důležitou a funkční součást podpory rodin v krizových životních situacích. Služba reaguje pružně na individuální potřeby klientek a jejich dětí, respektuje jejich tempo a nabízí bezpečný prostor pro stabilizaci i postupnou změnu.

Multipřípadová studie ukazuje, že přínos služby nespočívá pouze v konkrétních aktivitách, ale především ve vztahovém a stabilizačním rozměru, který je pro cílovou skupinu klíčový. Služba je v souladu s očekáváními klientek a doplňuje systém sociálních služeb způsobem, který je pro rodiny s dětmi dlouhodobě využitelný.

Osnovy rozhovorů

OSNOVA ROZHovorŮ – KLIENTKY DĚTSKÉHO CENTRA

- Proč jste se rozhodla využívat služeb Dětského centra?
 - Které služby DC využíváte?
 - Jak na první vstup do DC reagovaly vaše děti?
- S jakými očekáváními jste začala službu využívat?
 - A naplnila se tato očekávání?
 - S jakými očekáváními začaly DC navštěvovat vaše děti?
- Doporučila byste službu jiným ženám a jejich dětem v AD?
 - Proč ano/ne?
- Co se vám na DC nejvíce líbí?
 - Co byste naopak v DC změnila?
- Jak se vám líbí přístup pracovníků/pracovníků DC?
 - Jak se vám líbí to, jakým způsobem pracují s vaším dítětem/děti? Co byste zlepšila?
- Jak se vám líbí zázemí DC?
 - Co byste vylepšila?
- Jak se vám líbí aktivity v DC?
 - Co byste vylepšila?
- Máte vy a vaše dítě možnost spolurozhodovat o tom, co a jak se bude v DC dít, jaké aktivity budou probíhat?
 - Jak hodnotíte možnosti vašeho zapojení do aktivit DC?
- Pokud jste využila vy nebo vaše dítě podporu psychologa, jak tuto hodnotíte?
- Došlo ve vašem životě nebo životě vašeho dítěte díky podpoře DC k nějakým změnám?
 - Domníváte se, že jsou tyto změny udržitelné také po opuštění AD?
- Jak se změnil vztah mezi vámi a dítětem (například v domlouvání společných pravidel, komunikaci apod.)?
 - Pomohli vám v DC najít nové cesty, jak přistupovat k výchově svého dítěte?
- Jak dle vás DC pomohlo při přípravě dítěte do školy?
 - Případně: Jak DC dle vás pomohlo tomu, aby byl nástup dítěte do školy úspěšný (pokud se jedná o dítě ve věku MŠ)?
 - Zlepšili se školní výsledky vašeho dítěte?
- Cítí se díky DC vaše dítě lépe mezi svými vrstevníky?
- Podpořili vás pracovníci a pracovnice DC při spolupráci s dalšími institucemi?
 - Jak hodnotíte tuto podporu?

Osnovy rozhovorů

OSNOVA ROZHovorŮ – PRACOVNÍCI KRIZOVÉHO CENTRA

- S jakými očekáváními přicházejí klientky a jejich děti do Dětského centra?
- Daří se naplnit tato očekávání?
 - Co se daří a nedaří naplnit a proč?
 - Jakým způsobem jsou vyhodnocovány IP a jak se s výsledky hodnocení dále pracuje?
 - Chybí vám v tomto směru nějaké návazné/spolupracující organizace?
- Jak se osvědčila náplň jednotlivých aktivit DC?
 - Co se ukázalo jako funkční a co se naopak ukázalo jako méně funkční/méně využívané?
 - Jak jste ověřovali, které aktivity fungují a vedou k cíli a které nikoliv?
- Jaká byla míra participace klientek a jejich dětí na chodu DC?
 - Jakým způsobem byly klientky a jejich děti do chodu DC zapojovány?
- Došlo v životě klientek nebo v životě jejich dítěte díky podpoře DC k nějakým změnám?
 - Domníváte se, že jsou tyto změny udržitelné také po opuštění AD?
- Změnil se vztah mezi matkou a dítětem?
- Povedlo se zvýšit výchovné kompetence klientek?
- Daří se v DC připravit dítě k nástupu do MŠ/ZŠ či zlepšit jeho školní výsledky, a to jak je motivováno ke vzdělání?
- Jak hodnotíte aktuální tým DC?
 - Jaké jsou faktory dobře fungujícího multidisciplinárního týmu?
 - Jak máte nastaveno předávání informací a společné plánování spolupráce s klientkou a jejím dítětem/děťmi?
 - Domníváte se, že jako tým vnímáte DC a jednotlivé aktivity DC a jejich cíle obdobně? V čem se případně rozcházíte?
- S jakými dalšími institucemi (organizacemi spolupracujete)?
 - Jsou některé instituce/organizace, s kterými je spolupráce nedostatečná? proč tomu tak je?
 - Jak hodnotíte kvalitu vzájemné spolupráce?
 - Jaké jsou konkrétní přínosy multidisciplinární spolupráce pro děti a rodiny, které jsou cílem podpory?

Osnovy rozhovorů

OSNOVA ROZHovorŮ – ZÁSTUPCI RELEVANTNÍCH INSTITUCÍ

- Jaká je role vaší instituce ve vztahu k dětem a rodinám z azylového domu?
- Jakým způsobem spolupracujete s Dětským centrem?
- Jak dlouho tato spolupráce probíhá?
- S jakými potřebami dětí a matek se ve své práci nejčastěji setkáváte?
- V čem jsou podle vás děti z azylového bydlení specifické?
- Jak se tyto potřeby proměňují v čase?
- Jaký přínos má podle vás Dětské centrum pro děti?
- Všímáte si u dětí, které DC využívají, nějakých změn?
- V čem je podle vás role DC nenahraditelná?
- Jaký vliv má podle vás DC na fungování rodiny?
- Všímáte si změn v přístupu matek k dětem nebo ke škole?
- Kde vidíte limity této podpory?
- Jak spolupráce s Dětským centrem konkrétně probíhá?
- Co ve spolupráci funguje dobře?
- Kde spolupráce naráží na obtíže?
- Považujete model spolupráce s Dětským centrem za funkční?

Osnovy rozhovorů

OSNOVA FOKUSNÍ SKUPINY S PRACOVNICEMI DC

(90–120 minut, 5–8 účastnic, moderovaná diskuse)

- Úvod: „Kdyby měly děti popsat DC jednou větou, co by řekly?“

1. Co v DC funguje nejlépe

Smysl: pojmenování silných stránek z pohledu týmu

- Co považujete za nejsilnější stránku práce DC?
- Které aktivity nebo přístupy se dlouhodobě osvědčují?
- V čem jste jako tým opravdu dobré?

2. Změny u dětí – kolektivní pohled

Smysl: triangulace individuálních zkušeností

- Jaké změny u dětí vidíte nejčastěji?
- U kterých dětí se změny daří udržet a proč?
- Co se nedaří?

3. Práce s matkami – společná reflexe

Smysl: otevřít citlivé téma v podpůrném prostředí

- Jak byste popsaly typické zakázky matek?
- Kdy se daří matky více zapojit?
- Co je pro vás v této práci nejtěžší?

4. Rodičovské kompetence a jejich hranice

Smysl: realistické zhodnocení cílů projektu

- Co se vám daří u matek posilovat?
- Jaké změny jsou podle vás reálně dosažitelné?
- Kde už cítíte, že narážíte na hranice systému?

5. Psychologická podpora v praxi

Smysl: sdílení rozdílných zkušeností

- Jakou roli má podle vás psycholog v DC?
- Co se osvědčilo při jeho zapojení?
- Jak reagují matky a děti?

Osnovy rozhovorů

6. Fungování týmu a vnitřní dynamika

Smysl: reflexe pracovních podmínek a udržitelnosti

- Jak se vám spolu pracuje jako týmu?
- Co vám pomáhá zvládat zátěž?
- Kdy cítíte největší přetížení?

7. Spolupráce s dalšími institucemi

Smysl: pohled „z terénu“

- Která spolupráce funguje nejlépe?
- Kde narážíte na bariéry?
- Jakou roli v síti podpory podle vás DC hraje?

8. Odchody rodin a kontinuita podpory

Smysl: pojmenování slabého místa projektu

- Jak prožíváte odchody dětí z DC?
- Co se podle vás s dětmi děje po odchodu?
- Co by pomohlo, aby změny vydržely?

9. Budoucnost Dětského centra

Smysl: generování doporučení

- Co byste chtěly do budoucna zachovat za každou cenu?
- Co by bylo potřeba změnit nebo posílit?
- Jak by měl DC ideálně fungovat za pár let?